

طراحی عادت بر اساس زندگی واقعی (نه ایده‌آل‌ها)

روایت‌هایی از زندگی واقعی

روایت مریم: فشار برای زود بیدار شدن

مریم بارها تصمیم گرفته بود ساعت ۵ صبح بیدار شود و یک ساعت ورزش کند. چند روز اول موفق بود اما خستگی کار و دیر خوابیدن باعث شد خیلی زود دست از کار بکشد. او فکر می‌کرد مشکل از شخصیت خودش است در حالی که مشکل اصلی انتخاب عادت ناسازگار با شرایط زندگی‌اش بود.

روایت علی: شکست در رژیم‌های سخت

علی تصمیم گرفت یک رژیم خیلی سخت بگیرد و از همان روز اول همه شیرینی‌ها و غذاهای مورد علاقه‌اش را حذف کند. چند روز مقاومت کرد اما خیلی زود دوباره به عادت‌های قبلی برگشت. این بار با احساس شکست و سرزنش بیشتر. علت شکست علی این بود که تغییر بزرگ و غیرواقعی برای خودش طراحی کرده بود.

روایت سحر: برنامه‌های رویایی برای یادگیری

سحر همیشه آرزوی یادگیری زبان جدید داشت. برنامه‌ای نوشت که روزی دو ساعت زبان بخواند. اما با دانشگاه و کار پاره‌وقت هیچ‌وقت نتوانست طبق برنامه پیش برود. نتیجه؟ سرخوردگی و احساس اینکه «من هیچ وقت نمی‌تونم زبان یاد بگیرم». در حالی که اگر از روزی ده دقیقه شروع می‌کرد به مرور موفق می‌شد.

این روایت‌ها یک پیام مشترک دارند: وقتی عادت‌ها را بر اساس ایده‌آل‌ها و مقایسه با دیگران طراحی می‌کنیم احتمال شکست خیلی بالاست. اما وقتی عادت‌ها را متناسب با زندگی واقعی خودمان می‌چنینیم امکان موفقیت و پایداری بیشتر می‌شود.

www.psynerds.com

www.psynerd.ir

کانون روانشناسی ساینرد ۰۹۳۰۰۱۶۸۴۲۵

چرا عادت‌ها شکست می‌خورند؟

بسیاری از مردم فکر می‌کنند موفقیت در تغییر رفتار نیازمند برنامه‌های سخت و بزرگ است. اما تحقیقات روان‌شناسی نشان داده‌اند که مغز انسان نسبت به تغییرات بزرگ مقاومت نشان می‌دهد. دلایل اصلی شکست در عادت‌سازی عبارت‌اند از:

اهداف بیش از حد بلندپروازانه

یکی از رایج‌ترین دلایل شکست در ایجاد عادت‌ها این است که اهدافمان خیلی بزرگ و غیرواقعی هستند. مثلاً تصمیم می‌گیریم در یک ماه ۲۰ کیلو وزن کم کنیم یا هر روز دو ساعت زبان بخوانیم. این نوع اهداف در ابتدا انگیزه ایجاد می‌کند اما خیلی زود باعث خستگی، فشار روانی و ناامیدی می‌شوند. روان‌شناسی رفتاری نشان می‌دهد که اهداف کوچک و تدریجی، احتمال موفقیت را چندین برابر بیشتر می‌کنند چون مغز راحت‌تر می‌تواند آن‌ها را مدیریت کند.

نادیده گرفتن محدودیت‌های واقعی زندگی

زندگی روزمره پر از محدودیت است: کار، خانواده، تحصیل، خستگی و حتی شرایط مالی. وقتی عادت‌های جدید را بدون توجه به این محدودیت‌ها طراحی می‌کنیم، احتمال زیادی وجود دارد که شکست بخورند. مثلاً فردی که روزانه ۱۰ ساعت کار می‌کند اگر بخواهد سه ساعت ورزش در برنامه بگذارد، خیلی زود از پا درمی‌آید. عادت موفق عادت‌تی است که در دل همین محدودیت‌ها جا شود، نه در دنیای خیالی.

مقایسه با الگوهای ایده‌آل

شبکه‌های اجتماعی پر است از تصاویر آدم‌هایی که صبح زود بیدار می‌شوند، تغذیه کامل دارند، روزی چند ساعت ورزش می‌کنند و در کنار آن موفقیت شغلی هم دارند. مقایسه با این الگوهای ایده‌آل باعث می‌شود احساس کنیم ما ناکافی و ناتوان هستیم. در نتیجه یا اصلاً شروع نمی‌کنیم یا خیلی زود دست از تلاش می‌کشیم. مقایسه درست این است که خودمان را با گذشته خودمان بسنجیم نه با نسخه‌های بی‌نقص دیگران.

www.psynerds.com

www.psynerd.ir

کانون روانشناسی ساینرد ۰۹۳۰۰۱۶۸۴۲۵

نبود انعطاف

خیلی‌ها فکر می‌کنند اگر عادت را یک روز انجام ندهند، همه چیز خراب شده است. این طرز فکر سیاه و سفید یکی از عوامل شکست است. زندگی پر از تغییر و پیش‌بینی‌ناپذیری است: ممکن است بیمار شویم، سفر برویم یا یک روز کارمان بیشتر شود. اگر عادت‌ها انعطاف‌پذیر طراحی شوند، حتی انجام نصف یا یک‌دهم آن‌ها هم ارزشمند است. انعطاف، رمز ماندگاری عادت‌هاست چون به ما اجازه می‌دهد مسیر را ادامه دهیم حتی وقتی کامل نیستیم.

چگونه عادت‌ها را بر اساس زندگی واقعی طراحی کنیم؟

کوچک و قابل انجام شروع کن

به جای طراحی تغییرات بزرگ از گام‌های خیلی کوچک شروع کن. مثلاً اگر می‌خواهی ورزش کنی با پنج دقیقه پیاده‌روی در خانه شروع کن. تحقیقات نشان داده‌اند عادت‌های کوچک فشار روانی کمتری دارند و مغز راحت‌تر آن‌ها را می‌پذیرد.

شرایط شخصی‌ات را در نظر بگیر

عادت‌های موفق باید با ریتم واقعی زندگی هماهنگ باشند. اگر شب‌ها دیر می‌خوابی مجبور نیستی ساعت ۵ صبح مطالعه کنی. شاید بهترین زمان تو در مسیر رفت‌وآمد یا قبل از خواب باشد. هیچ عادت موفقی وجود ندارد که از واقعیت زندگی جدا باشد.

انعطاف داشته باش

زندگی پر از تغییر و پیش‌بینی‌ناپذیری است. اگر هدف‌ت ورزش ۳۰ دقیقه‌ای است و روزی نشد همان ۱۰ دقیقه هم ارزشمند است. انعطاف‌پذیری کمک می‌کند مسیر ادامه پیدا کند حتی اگر کامل نباشد.

محیط را تغییر بده

محیط نقش بزرگی در شکل‌گیری و پایداری عادت‌ها دارد. اگر می‌خواهی کتاب بخوانی کتاب را دم دست بگذار. اگر می‌خواهی آب بیشتری بنوشی بطری آب را روی میز کارت قرار بده. محیط به تو یادآوری می‌کند و انرژی لازم برای شروع را کاهش می‌دهد.

www.psynchronds.com

www.psynchrond.ir

کانون روانشناسی ساینرد ۰۹۳۰۰۱۶۸۴۲۵

از «باید» به «می‌خواهم» تغییر بده

وقتی با اجبار می‌خواهیم عادت‌ها را شروع کنیم مغزمان مقاومت می‌کند. اما اگر آن را به ارزش‌هایمان وصل کنیم انگیزه درونی ایجاد می‌شود. مثلاً به جای اینکه بگوییم «باید ورزش کنم» بگو: «می‌خواهم ورزش کنم چون سلامتی برایم مهم است و انرژی بیشتری می‌دهد».

عادت را در زندگی جاری کن

عادت‌ها نباید خارج از زندگی روزمره باشند. باید طوری طراحی شوند که در جریان طبیعی زندگی ادغام شوند. مثلاً اگر همیشه صبح قهوه می‌خوری می‌توانی همان موقع دو صفحه کتاب هم بخوانی. این ادغام اجرای عادت را ساده‌تر می‌کند.

طراحی عادت بر اساس زندگی واقعی چه مزایایی دارد؟

ماندگاری بیشتر

عادت‌هایی که بر اساس زندگی واقعی طراحی می‌شوند، ماندگاری بسیار بیشتری دارند. وقتی یک رفتار کوچک و عملی با شرایط واقعی فرد هماهنگ باشد، راحت‌تر تکرار می‌شود و به مرور زمان در ناخودآگاه جای می‌گیرد. این ماندگاری کلید اصلی تغییرات پایدار است، چون عادت‌های لحظه‌ای و غیرواقعی خیلی زود کنار گذاشته می‌شوند.

کاهش استرس

وقتی برای خودمان اهداف غیرقابل‌دسترس تعیین می‌کنیم، هر بار که به آن‌ها نمی‌رسیم دچار استرس، سرخوردگی و احساس شکست می‌شویم. اما عادت‌های کوچک و واقع‌بینانه فشار روانی را کمتر می‌کنند و ذهن ما را آرام‌تر نگه می‌دارند. در نتیجه به جای اینکه تغییر منبع استرس باشد، به ابزاری برای آرامش و تعادل تبدیل می‌شود.

اعتمادبه‌نفس بیشتر

هر بار که یک عادت کوچک و قابل‌اجرا را انجام می‌دهیم، احساس موفقیت می‌کنیم. این حس موفقیت به مرور اعتمادبه‌نفس ما را بالا می‌برد. برعکس، وقتی عادت‌های غیرواقعی انتخاب می‌کنیم و شکست می‌خوریم، اعتمادبه‌نفس آسیب می‌بیند. بنابراین راز تقویت خودباوری، همین پیروزی‌های کوچک اما مداوم است.

www.psynerds.com

www.psynerd.ir

کانون روانشناسی ساینرد ۰۹۳۰۰۱۶۸۴۲۵

اثر زنجیره‌ای مثبت

یک عادت کوچک می‌تواند جرقه‌ای برای تغییرات دیگر باشد. مثلاً کسی که فقط ۵ دقیقه ورزش روزانه را شروع می‌کند، کم‌کم به سمت تغذیه سالم‌تر، خواب بهتر و انرژی بیشتر در طول روز می‌رود. این اثر زنجیره‌ای نشان می‌دهد که حتی کوچک‌ترین گام‌ها می‌توانند چرخه‌ای از تغییرات مثبت و گسترده در زندگی ایجاد کنند.

جمع‌بندی

ایجاد عادت‌های جدید همیشه کار سختی به نظر می‌رسد اما دلیل اصلی شکست‌ها این است که ما عادت‌ها را روی نسخه‌های ایده‌آل زندگی می‌چینیم نه روی شرایط واقعی خودمان راز موفقیت در تغییر پایدار این است که عادت‌ها:

کوچک شروع شوند

با زندگی شخصی ما هماهنگ باشند

انعطاف‌پذیر طراحی شوند

و به ارزش‌های درونی‌مان وصل شوند

وقتی عادت‌ها واقعی باشند دیگر لازم نیست برای نگه داشتنشان با خودت بجنگی. آن‌ها به تدریج بخشی از زندگی طبیعی‌ات خواهند شد.